

Architect Arie van Ziel:

'Ik wil mensen het onverwachte tonen'

Architect Arie van Ziel (26) bouwde een verplaatsbaar huis voor één persoon. Daarmee reist hij door Nederland. Tot mei stond hij op landgoed Thedingsweert in de Betuwe. In juni, tijdens Oerol, is een door hem ontworpen paviljoen van restmaterialen op Terschelling te zien. 'Er is meer mogelijk dan veel mensen denken.'

Tekst en foto's: Rinske Bijl

Hoeveel ruimte heeft een mens nodig om te kunnen leven? De jonge architect Arie van Ziel (26) is gefascineerd door deze vraag. Hij ontwierp een woning die precies groot genoeg is voor één persoon, met respect voor het milieu. Een vriescontainer bleek daarvoor de ideale afmetingen te hebben. Studio Content, doopte hij de woning die voorlopig dienst doet als zijn verplaatsbare kantoor en werkplaats.

Liefde voor de natuur kreeg Van Ziel met de paplepel ingegoten: hij groeide op in Hemmen, een dorp op een landgoed. Zijn vader werkte als beheerder van de bossen op dat landgoed, zijn moeder in het groenbeheer. Dankzij zijn vader herkent hij wel veertig soorten gras. Na zijn middelbare school werkte hij mee in een bouwproject van zijn familie: de restauratie van een bakhuisje, een gebouw bij een boerderij waar vroeger brood werd gebakken. Daar raakte hij enthousiast over hergebruik van materialen en authentieke bouwwijzen.

Hij ging bouwkunde studeren, maar dat vond hij veel te theoretisch. Om praktisch bezig te zijn, ging hij er zelf bouwprojecten naast doen. 'Daarbij had ik hulp nodig van andere studenten. Toen heb ik op de universiteit posters opgehangen met de tekst: "Heb jij wel eens een baksteen vastgehouden? Hoe word je een goede architect als je niet weet hoe je moet metselen?" Die posters veroorzaakten nogal wat opschudding. Maar de aanmeldingen stroomden binnen.'

Sinds zijn afstuderen in 2009 kijkt hij wat er op zijn pad komt. 'Ik wil me voorlopig laten leiden door de dingen die me schijnbaar toevallig overkomen,' vertelt hij. Hij werkte aan verschillende bouwprojecten, van de restauratie van een Betuwse schuur tot de nieuwbouw van een houten woning in Delft. Klussen die hij bij nader inzien toch niet

leuk vindt, geeft hij terug aan de opdrachtgever. 'Financieel misschien niet zo handig, maar ik heb altijd genoeg verdiend met mijn werk en nooit geld tekort gehad.'

Dat heeft ook te maken met zijn zuinige levensstijl. 'Ik woon goedkoop in een studentenhuis in Delft, en geef verder niet veel geld uit. Behalve aan eten: ik heb ooit besloten om evenveel geld aan voeding uit te geven als aan woonruimte, omdat ik beide even belangrijk vind.'

'Ik heb ooit besloten evenveel geld aan voeding uit te geven als aan woonruimte'

Nog belangrijker dan de hoeveelheid geld die hij ergens aan uitgeeft, vindt hij bij wie het geld terecht komt. Hij streeft naar een zo direct mogelijk contact met de producenten van de producten die hij koopt. Dat geldt voor zijn eten, maar ook voor de materialen en apparaten waarmee hij werkt. 'Ik kocht de waterfilters voor Studio Content bij een man uit Doetinchem en vertelde hem over mijn project. Nu wil hij graag langskomen om een glaasje water te komen proeven. Dat vind ik geweldig.'

Simple rekenom

Het idee voor Studio Content ontstond toen hij met een bevriende architect praatte over het ontwerpen van een verplaatsbare woning, die dus compact moet zijn en onafhankelijk van externe aansluitingen op water, gas en elektriciteit. Hij begon met een simpele rekenom. Een volwassen persoon die met zijn armen gestrekt omhoog staat is gemiddeld 2.40 meter. Als hij zijn armen

naar opzij strekt met hij 1.80 meter. Hij heeft ook meubels nodig, en die nemen natuurlijk ook ruimte in. Een gemiddeld bureau is 60 centimeter diep. Zo kwam hij uit op 2.40 meter breed en 2.40 meter hoog als een comfortabele ruimte.

De woning moet diep genoeg zijn om in te kunnen slapen, koken, douchen, werken en ontspannen. Maar ook om in de eigen water- en elektriciteits-behoefte te voorzien. Van Ziel rekende eerst uit hoeveel water hij nodig heeft, toen hoeveel regen er gemiddeld valt. Daarmee kon hij de oppervlakte van het dak berekenen die nodig is om genoeg water op te vangen. Het resultaat is een woning van twaalf meter diep. 'Maar als ik het zo vertel klinkt het wel heel wetenschappelijk en precies', nuanceert hij. 'Ik ga ook af op mijn intuïtie.'

'Met tweedehands materiaal moet je achterstevoren ontwerpen'

Met de afmetingen in zijn hoofd ging hij op zoek naar een passend object. Hij keek naar woonwagens, bouwketen en andere langwerpige ruimtes, totdat hij uiteindelijk bij een vriescontainer uitkwam. Tweedehands natuurlijk, 'want waarom iets nieuws produceren als het al bestaat?' Duurzaamheid is zijn drijfveer bij de keuze voor zoveel mogelijk tweedehands materialen; goedkoper is het niet. 'Het kost extra tijd om ze te vinden, en je moet steeds je ontwerp aanpassen aan de materialen die je vindt. Achterstevoren ontwerpen noem ik dat.'

Bloembollen

De verbouwde container ziet er aan de buitenkant niet erg inspirerend uit: een grote witte doos met aan drie kanten ramen en deuren, er bovenop stellages voor zonnepanelen, voor elektriciteit, en zonnecollectoren, voor warmte. Meer is het niet. De oma van Van Ziel heeft de aanblik nog wat opgevrolijkt door er bloembollen omheen te planten. 'Mensen die voor het eerst komen kijken, zijn vaak een beetje teleurgesteld. Ik had mijn studio natuurlijk een mooi eco-uiteindelijk kunnen geven door het met houten planken te betimmeren. Maar het gaat mij erom dat een ontwerp écht duurzaam is opgezet, niet dat er later een duurzaam sausje overheen is gegoten.'

Binnen ziet het er wat meer 'eco' uit: één lange ruimte, met aan de ene kant een woonkamer, kantoortje en keukentje. Daar staan een door houtkunstenaar Jos Bregman gemaakte kruk en tafeltje van een boomstam en -schijf. Ook de planken langs de muur zijn door Bregman uit bomen gezaagd. Aan de andere kant van de ruimte is een rommelige werkplaats, waar zo te zien hard

gewerkt wordt. Overal liggen buizen, materialen en apparaten, hier en daar met een briefje met uitleg erbij. In het deel dat ooit de slaapkamer gaat worden, staat een opklapbaar bed. Af is het allemaal nog lang niet. Voor Van Ziel is dit project een groot experiment. 'Ik wil dingen uitproberen, kijken of ze werken. En ik wil andere mensen aan het denken zetten, het onverwachte tonen.'

Hij wil Studio Content ieder halfjaar op een nieuwe plek neerzetten. Daar moeten een grote hijskraan en vrachtwagen met oplegger aan te pas komen. De woning in wording zal steeds tijdelijk onderdeel zijn van een project waarbij meerdere mensen betrokken zijn. Een nieuw op te zetten ecodorp bijvoorbeeld, of een project rondom stadslandbouw. Aan die projecten wil hij zelf ook bijdragen. Met praktische hulp, maar ook met advies over bijvoorbeeld geluidsisolatie, ventilatie en mogelijke energiebesparing.

Compostverwarming

Van november 2011 tot mei 2012 stond Studio Content op landgoed Thedinghsweert in de Betuwe. Daar belandde hij op uitnodiging van de daar wonende houtkunstenaar Jos Bregman, bij wie hij op bezoek was voor een gezamenlijk project. Van Ziel was meteen enthousiast over de plek. Vanuit de grote glazen schuifdeuren keek hij uit op de moestuinen en speeltuin van de woonvereniging. Thedinghsweert is acht hectare groot en biedt plaats aan achttien gezinnen, stellen en alleenstaanden. Gezamenlijk onderhouden de 35 bewoners de gebouwen, waaronder de historische villa en de tot woningen verbouwde stallen.

Ze beheren ook samen het land. Er worden koeien, varkens en kippen gehouden, er zijn moestuinen en fruitboomgaarden en een deel wordt als park gebruikt. Iedere zaterdag klussen de bewoners samen. 'Ik heb geprobeerd zoveel mogelijk zaterdagen aanwezig te zijn en mee te helpen', vertelt hij. 'Met het restaureren van een bruggetje bijvoorbeeld, en het geven van advies over een waterpomp. Op hun beurt hebben bewoners mij geholpen bij mijn project, bijvoorbeeld bij het aanleggen van de compostverwarming.' Daarbij liet Van Ziel zich inspireren door de Fransman Jean Pain, die zijn huis tien jaar lang energieneutraal verwarmde. Onder Studio Content ligt nu een dikke laag houtsnippers en koemest. De warmte die vrijkomt bij het composteren is in combinatie met de zonnecollectoren voldoende om de woning te verwarmen. Binnen in de composthoop is het ongeveer 40 graden. Dat het er niet nog warmer wordt, heeft te maken met de grootte van de houtsnippers. Daardoor is er ook geen gevaar dat de hoop gaat broeien of vlam vat.

De houtsnippers zijn gemaakt van het snoeiafval van het landgoed. 'Met een grote groep mensen hebben we een dag lang bomen gesnoeid en de takken verwerkt. Op het landgoed maken ze

Een grote witte doos met aan drie kanten ramen en deuren en bovenop zonnepanelen. Meer is Studio Content niet.

gebruik van een natuurlijke beschoeiing langs de rivier de Linge, om zo de oever te beschermen. Daar komt het meeste snoeihout in terecht. Wat daar niet geschikt voor was, hebben we de week erna door de versnipperaar gehaald en onder de container gestort.'

De koemest kwam rechtstreeks uit de winterstal van de koeien. Deze werd vermengd met de houtsnippers. Anders dan je misschien verwacht, ruik je er niks van. Dat komt omdat er voldoende zuurstof bij komt, waardoor de mest composteert in plaats van vergist. Hierdoor komen er ook geen schadelijke gassen zoals methaan vrij. Voor de bewoners van Thedinghsweert bleef er na een halfjaar een mooie hoop compost voor de moestuinen over: zo'n 150 kruiwagens vol.

Ambitie

Terugkijkend op het eerste halfjaar experimenteren met zijn zelfvoorzienende studio is Van Ziel tevreden. 'Het begon met alleen maar een idee. Binnen een jaar heb ik het echt kunnen realiseren. En het heeft me onvoorstelbaar veel enthousiaste reacties opgeleverd. Mensen willen komen kijken of bieden aan om mee te helpen. Zo kan ik de kennis die ik opdoe meteen weer doorgeven.'

Aan ambitie heeft Van Ziel geen gebrek. Met Studio Content wil hij blijven experimenteren. Zodra blijkt dat de compostverwarming naar tevredenheid werkt, gaat hij weer iets nieuws proberen. Een houtvergassingsinstallatie bijvoorbeeld, die warmte opwekt met het efficiënt verbranden van afvalhout.

Wat hem betreft komt het project nooit af. Hij hoeft er ook geen geld mee te verdienen. 'Het geld dat ik erin stop zie ik gewoon als huurkosten voor mijn kantoor. En het levert me publiciteit op en leuke contacten.'

'Ik hoef geen geld te verdienen met dit project'

Zijn inkomen verdient hij ondertussen met verschillende ontwerpen van houten huizen voor particulieren. De afgelopen maanden was Van Ziel ook bezig met een ander betaald project. Voor theaterfestival Oerol (15-24 juni) ontwierp hij samen met collega en beeldend kunstenaar Elmo Vermijs een paviljoen van restmaterialen die op Terschelling beschikbaar zijn. Het paviljoen gaat dienen als een discussieplatform over duurzaamheid en de toekomst van een festival als Oerol. Ze haalden hun materialen overal vandaan: bij particulieren, kunstenaars, boeren en grote bedrijven. Het paviljoen wordt door de eilanders zelf gebouwd.

Waar Studio Content na mei komt te staan, was toen deze *Genoeg* werd gedrukt nog niet bekend. Maar één ding weet Van Ziel zeker: in de zomer wil hij in een grote stad staan. Het liefst boven op een hoog flatgebouw. 'Ik vind het leuk om mensen te laten zien dat er meer mogelijk is dan zij denken. De meeste mensen verzinnen het niet, maar het kan natuurlijk wel.'

<http://content.arievanziel.nl>